

Perheiden kokemuksia arjesta vastaanottokeskuksessa

Habiba Mohamed

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Perheiden kokemuksia arjesta vastaanottokeskuksessa

Habiba Mohamed
Sosionomi
Opinnäytetyö
2021

Habiba Mohamed

Perheiden kokemuksia arjesta vastaanottokeskuksessa

Vuosi 2021

Sivumäärä 35

Opinnäytetyö käsittelee vastaanottokeskuksessa asuvien perheiden kokemuksia arjesta vastaanottokeskuksessa. Opinnäytetyö on toteutettu pääkaupunkiseudulla sijaitsevassa vastaanottokeskuksessa. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata perheiden kokemuksia elämästä ja arjesta vastaanottokeskuksessa. Millaista on perheiden arki vastaanottokeskuksessa?

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla neljää turvapaikanhakijaa. Haastateltavat olivat kotoisin Afganistanista, Nepalista ja Kamerunista. Haastattelut toteutettiin englannin kielellä.

Teoreettisessa viitekehyksessä avataan opinnäytetyön keskeisimmät käsitteet eli turvapaikanhakijat ja vastaanottopalvelut. Tämän lisäksi käsitellään lapsiperheiden hyvinvointia, monikulttuurista työskentelyä lapsiperheiden kanssa sekä vanhemmuutta eri kulttuureissa.

Tuloksista ilmeni, että elämä vastaanottokeskuksessa on haastavaa. Turvapaikanhakijoilla on elämässään läsnä jatkuva epätietoisuus huomisesta, sillä odottavat turvapaikkaprosessiinsa päätöstä Maahanmuuttovirastolta. Jo itsessään vaikea elämä tilanne yhdistettynä laitospaiseen asumiseen voi aiheuttaa turhautumista.

Tuloksissa myös ilmeni, että muilta perheiltä saatava vertaistuki arjessa ja yleisesti elämäntilanteessa on suuri voimavara. Henkilökunnalta saatava tuki myös koettiin suurena apuna arjessa.

Turvapaikanhakijat eivät asu ainoastaan vastaanottokeskuksissa, joten jatkossa voisi tutkia minkälaisia kokemuksia vastaanottokeskuksen ulkopuolella asuvilla turvapaikanhakijoilla on arjesta Suomessa turvapaikanhakijoina.

Asiasanat: turvapaikanhakija, lapsiperheiden hyvinvointi, vastaanottokeskus

Habiba Mohamed

Familie's experiences of everyday life at a reception center

Year 2021

Pages

35

This thesis deals with the everyday experiences of families living in a reception center. The thesis has been carried out in a reception center located in the Helsinki metropolitan area. The purpose of the thesis was to describe the families' experiences of life and everyday life in a reception center. What is the daily life of families like in a reception center?

The thesis was conducted as a qualitative study and the research material was gathered through interviews with four asylum seekers. The interviewees were from Afghanistan, Nepal and Cameroon. The interviews were held in English.

The theoretical framework of the thesis discussed the key concepts of the thesis such as asylum seekers and reception services. In addition, the well-being of families with children, multicultural work with families with children and parenting in different cultures were discussed.

The findings showed that life in the reception center is challenging. Asylum seekers have a constant uncertainty about tomorrow in their lives, as they await a decision on their asylum process from the Finnish Immigration Service. A difficult life situation in itself, combined with institutional housing, can cause frustration.

The findings also showed that peer support from other families in everyday life and in life in general is an important resource. The support received from the staff was also perceived as a significant help in everyday life.

Asylum seekers do not live only in reception centers, so in the future it could be interesting to study what kind of experiences asylum seekers living outside reception centers have of everyday life in Finland as asylum seekers.

Keywords: asylum seeker, well-being of the families with children, reception center

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Vastaanottotoiminta	7
3	Vastaanottopalvelut turvapaikanhakijoille	8
4	Lapsiperheiden hyvinvointi	10
5	Monikulttuurinen työskentely lapsiperheiden kanssa	12
6	Vanhemmuus eri kulttuureissa	14
7	Tutkimusmenetelmät	16
7.1	Aineiston keruu	16
7.2	Aineiston analyysi	17
7.3	Eettisyys ja luotettavuus	19
8	Tulokset	20
8.1	Elämän merkityksettömyys	20
8.2	Arjen toimimattomuus	20
8.3	Yhteisöllisyyden toteutuminen	22
8.4	Yhteiskunnasta syrjäytyminen.....	23
8.5	Henkilökunnan työn merkityksellisyys.....	24
9	Pohdinta	25
10	Johtopäätökset	26
	Lähteet.....	29
11	Liitteet.....	32
11.1	Haastattelukysymykset	32
11.2	Saatekirje	34

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä kuvataan vastaanottokeskuksessa asuvien perheiden kokemuksia elämästä sekä arjesta vastaanottokeskuksessa. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä pääkaupunkiseudulla sijaitsevan odotusajan vastaanottokeskuksen kanssa.

Elämä vastaanottokeskuksessa voi olla hyvin haastavaa, sillä ympäristö on rajoitettua. Perheiden toimintaa rajaa vastaanottolaki sekä tämän lisäksi vastaanottokeskuksen omat säännöt. Opinnäytetyön myötä on mahdollista tulla esiin uusia ideoita, joita vastaanottokeskukset voivat jatkossa käyttää, kun kehitetään uusia palveluita lapsiperheille.

Kiinnostus opinnäytetyön aihetta kohtaan herännyt omassa työpaikassa vastaanottokeskuksessa. Työskentely turvapaikanhakijoiden kanssa on rajoitettua sillä heidän turvapaikkaprosessinsa ovat kesken tai pahimmassa tapauksessa ovat saaneet kielteisen päätöksen. Huolimatta tästä on löydettävä keinoja auttaa ihmisiä juuri siinä elämäntilanteessa, jossa he ovat.

Suomeen ei saapunut turvapaikanhakijoita ennen 1980-lukua. Suomeen alkoi tulla vuonna 1990 yhä enemmän spontaaneja yksittäisiä turvapaikanhakijoita. Vuonna 2015 pakolaiskriisin seurauksena turvapaikanhakijoita oli ennätysmäärä, yhteensä 32 472 henkilöä. Tilanne on Suomessa sittemmin tasaantunut. Uusien turvapaikanhakijoiden määrä laski vuonna 2018 vuotta 2015 edeltänyttä tasoa alemmas. Vuonna 2018 turvapaikanhakijoita tuli Suomeen noin 2 400. (Sisäministeriö 2020.)

Maahanmuuttoviraston julkaistussa selvityksessä liittyen perheisiin ja pariskuntiin tuotiin esille se, että vastaanottokeskuksissa työskentely perheiden ja pariskuntien kanssa on noussut näkyvämmäksi. Erilaiset parisuhteiden sekä vanhemmuuden ongelmat ovat nousseet esille ja henkilöstö kokee olevansa keinoton. Ohjauspyynnöt, erilaiset perheongelmiin liittyvät tapahtumailmoitukset sekä vastaanottokeskusten yhteydenotot ovat näkyneet Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikössä. (Rönkkömäki 2018, 37-39.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata vastaanottokeskuksessa asuvien perheiden kokemuksia vastaanottokeskuksessa elämisestä. Tutkimuksessa käsitellään vanhempien kokemuksia perhe-elämän toteuttamisesta rajallisessa ympäristössä. Tavoitteena on

vastaanottokeskuselämää koskevan tiedon tuottaminen. Opinnäytetyössä tuotetun tiedon avulla työntekijät voivat kehittää erilaisia tapoja tukea perhe-elämää vastaanottokeskuksissa. Tämän tutkimuksen toteuttamisen kannalta olen valinnut seuraavan kysymyksen tutkimuskysymykseksi:

Minkälaisia kokemuksia vastaanottokeskuksessa asuvilla perheillä on elämästä vastaanottokeskuksessa?

2 Vastaanottotoiminta

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka hakee oleskeluoikeutta tai kansainvälistä suojelua vaaraan tai vainoon kotimaassaan. Turvapaikanhakijat asuvat eri puolella Suomea vastaanottokeskuksissa ja odottavat turvapaikkahakemuksensa käsittelyä. Vastaanottokeskuksissa turvapaikanhakijat saavat huolenpidon sekä välttämättömän toimeentulon. Käytännön toiminnan ohjeistuksesta ja palvelujen suunnittelusta vastaa Maahanmuuttovirasto. (Sisäministeriö 2015.)

Suomesta on mahdollista saada turvapaikka, jos hakija pystyy perustelemaan pelkoansa kotimaassa vainotuksi tulemisesta. Henkilöä voidaan vainoa omassa kotimaassaan hänen uskontonsa, kansallisuutensa, poliittisen mielipiteen tai alkuperänsä vuoksi. (Maahanmuuttovirasto 2020.)

Suojan tarjoaminen on humanitaarisen maahanmuuttopolitiikan tarkoituksena. Suojan tarjoaminen niille, jotka ovat jättäneet oman kotimaan vainon tai väkivaltaisen konfliktin vuoksi. Suomi on vastaanottanut jo nelisenkymmentä vuotta pakolaisia. Alun perin Suomeen suuntautuneen muuton taustalla on ollut useammin opiskelu, perhe tai työ humanitääristen syiden sijaan. (Kotouttaminen 2020.)

Pitkään jatkuneiden kansainvälisten sotien sekä konfliktien vuoksi turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi muualla Euroopassa sekä Suomessa vuonna 2015. Vuonna 2015 Suomeen saapui yhteensä noin 32 476 turvapaikanhakijaa. Eniten turvapaikanhakijoita sekä kiintiöpakolaisia saapui Irakista, Afganistanista, Somaliasta sekä Syyriasta. (Kotouttaminen 2020.)

UNHCR:n YK:n pakolaisjärjestön mukaan tällä hetkellä maailmassa on yli 60 miljoona pakolaista, joista melkein 41 miljoonaa on maiden sisäisiä pakolaisia. Suomeen sekä

Eurooppaan pakolaisista saapuu vain murto-osa, koska yleensä pakolaiset sijoittuvat kriisimaiden naapurimaihin. (Kotouttaminen 2020.)

Suurin osa maailman valtioista, Suomi mukaan lukien, on sitoutunut noudattamaan YK:n vuode 1951 Geneven pakolaissopimusta. Sopimus sisältää palautuskiellon maahan, jossa henkilön henkeä uhkaa vaino. Pakolaispolitiikkaan Suomessa vaikuttaa näiden lisäksi myös kansainväliset sopimukset ja EU-lainsäädäntö. (Kotouttaminen 2020.)

Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin auttamisesta takaa kansainvälistä suojelua hakevan ja tilapäistä suojelua saavan toimeentulon, huolenpidon ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisen sekä auttamisen ihmisoikeuksia. Tämä laki myös valvoo perusoikeuksien toteutumisen ottaen huomioon Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset sekä Euroopan unionin lainsäädännön. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 17.6.2011/746 1 §.)

Lapset on otettu huomioon tässä laissa siten, että toteutettaessa laissa säädettyjä toimenpiteitä on selvitettävä lapsen mielipide sekä toivomukset ja otettava nämä huomioon lapsen kehitystason ja iän edellyttämällä tavalla. Ainoa tilanne, jossa lapsen mielipide jätetään selvittämättä, jos asian selvittäminen vaarantaa lapsen kehitystä, terveyttä tai on tarpeetonta. Hallintolain 34 §:n mukaan kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus, jossa kuullaan häntä itseään koskevassa asiassa. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 17.6.2011/746 5 §.)

Turvapaikanhakijaperheet- ja lapset voivat olla myös lastensuojelun avun tarpeessa. Turvapaikanhakija lapsia on suojeltava lastensuojelulain mukaan sekä kohdeltava noudattaen YK:n lasten oikeuksien yleissopimuksen keskeisiä periaatteita. Kunnat vastaavat lastensuojelun sisällöstä ja valtio vastaa kustannuksista, joita turvapaikanhakijoiden lastensuojelu tarve vaatii. (THL 2015). Näiden lisäksi varhaiskasvatuslaki velvoittaa kiireellisissä tapauksissa järjestämään varhaiskasvatusta muille kuin kunnan asukkaille. (Varhaiskasvatuslaki 2018)

3 Vastaanottopalvelut turvapaikanhakijoille

Vastaanottokeskus järjestää vastaanottopalvelut asiakkaille, jotka hakevat kansainvälistä tai tilapäistä suojelua. Vastaanottopalveluihin kuuluvat vastaanotto- ja käyttöraha, majoitus, sosiaalipalvelut, terveydenhuoltopalvelut, työ- ja opintotoiminta sekä tulkki- ja käännöspalvelut. Ilman huoltajaa tulleille lapsille on järjestetty tukiasuntoloita sekä ryhmäkoteja, joissa järjestetään heille täysi ylläpito. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746 13 §.)

Vastaanottokeskukseen majoittuessa otetaan huomioon majoitettavien sukupuoli sekä ikä. Henkilö voidaan siirtää toiseen vastaanottokeskukseen, jos se on hänelle tarpeen tai esimerkiksi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyn kannalta. Majoitus on aina järjestettävä niin, että perheenjäsenet saavat asua yhdessä, jos haluavat. Siirrosta sekä majoittamisesta päättää vastaanottokeskus. Siirrettävää myös aina kuullaan, ennen kuin tehdään siirtoa koskeva päätös. Lapsen, joka on ilman huoltajaa, siirrosta päätettäessä kuullaan yleensä lapsen edustajaa, jos sellainen löytyy. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746 16 §.)

Turvapaikanhakijoiden sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavat vastaanottokeskukset. Vastaanottokeskukset hankkivat sosiaali- ja terveyspalvelut ostopalveluna yksityisiltä ja kunnista. Turvapaikanhakijoille tehdään vastaanottokeskuksessa tartuntautien seulonta ja terveystarkastus. Kelan etuudet eivät koske turvapaikanhakijoita. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

Sosiaalipalveluihin vastaanottokeskuksessa kuuluu ohjaus, neuvonta, tukitoimet, jotka ylläpitävät ja edistävät hyvinvointia sekä sosiaalisten ongelmien selvittämistä. Turvapaikanhakijaperheet eivät yleensä puhu suomea, joten jotta mahdollistettaisiin tapaamiset sekä täysi ymmärrys, työskenneltäessä tarvitaan tulkkia. Tulkkauksen järjestämisestä vastaavat yleensä vastaanottokeskukset. Suomeen turvapaikanhakijaperheet ovat tulleet yleensä samoista syistä, kun yksittäiset turvapaikanhakijat, eli sotaa tai vainoa pako. Tämän lisäksi on mahdollista, että heillä on ollut erilaisia kidutus-, riistämisen-, syrjintä ja väkivaltakokemuksia. Tulo Suomeen on voinut olla hyvin raskas matka ollut perheelle ja tilannetta yleensä hankaloittaa se, että tilanne voi olla niin, että kotimaahan on jäänyt ystäviä, sukulaisia sekä muita perheenjäseniä. (THL 2015.)

Vastaanottokeskuksessa asuvat perheet elävät omalla tavallaan rajoittunutta elämää. Huolimatta siitä, että monet vanhemmat käyvät töissä ja lapset päiväkodissa, heillä ei

loppujen lopuksi ole paljon yksityisyyttä. Vastaanottokeskuksissa jaetaan yleiset tilat, vessat ja ruuat haetaan yleisestä ruokalasta. Huoneet ovat pieniä, joissa pääosin vaan nukutaan. Nämä asiat helposti voivat aiheuttaa perheessä kireitä välejä, vuorovaikutus haasteita sekä lapsilla nuoruuteen liittyviä haasteita, kun esimerkiksi ei voi tuoda kavereita kotiin. Tutkimuskysymyksellä saadaan vastauksia siihen, miten nämä asiat ovat perheisiin vaikuttaneet.

4 Lapsiperheiden hyvinvointi

Tilastokeskuksen määritelmän mukaan perhe koostuu samassa taloudessa asuvista avio- tai avopuolisoista tai parisuhteensa rekisteröineistä ihmisistä ja heidän lapsistaan ja myös avio- ja avoliitossa asuvista ihmisistä, joilla ei ole lapsia. Lapsiperheeksi määritellään perhe, johon kuuluu ainakin yksi alle 18-vuotias lapsi. 1960-luvulla alkoi laajempi julkinen keskustelu perhemuotojen moninaisuudesta. Suomi oli tällöin Euroopan nopeimmin kaupungistuvia maita. Tällöin lisääntyivät ajatukset ihmisten yksilöllisistä ratkaisusta ja erilaisuudesta sekä suvaitsevaisuus tätä kohtaan lisääntyi. Esiaviolliset suhteet, avioerot, avoliitot, harkittu lapsettomuus, erilaiset uusperheet ja lapsen hankkiminen ilman pysyvää parisuhdetta tulivat eri tavalla julkisiksi tietoyhteiskunnan myötä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 16.)

Suomessa nykyisin suurperhe tarkoittaa perhettä, jossa on vähintään kolme lasta vanhempien lisäksi. Erillään asuva ihmisten ryhmittymä, joka jakaa toistensa arkea tiivisti sekä muodostaa keskinäisen hoiva- ja huolenpitoverkoston voidaan katsoa perhepiiriksi. Perheet yhteiskunnallisina instituutioina joutuvat elämään kaikkien kulttuuristen odotusten, uskomusten ja kontrollimekanismien ristipaineessa. Vanhaan perheellä on ollut tuotannollisia, biologisia, koulutuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Tämän lisäksi myös tunteisiin, sosiaaliseen asemaan ja sosialisointiin liittyviä tehtäviä. Näiden tehtävien ohella perheiden odotetaan toimivan yhteistyössä muiden yhteiskunnallisten instituutioiden kanssa. Keskeisimmät instituutiot ovat koululaitos ja päivähoido, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 10.)

Perhe koostuu yksilöistä. Näiden yksilöiden väliset suhteet selkeästi erottavat perheen merkityksen muista yhteiskunnallisista järjestelmistä, yhteisöistä ja ryhmistä. Moraaliset, taloudelliset, yhteiskunnallisten ulottuvuuksien lisäksi emotionaaliset, biologiset ja sosiaaliset suhteet määrittävät perhesuhteita. Perhesuhteet eroavat ystävyys-suhteista vastuidensa, lojaalisuuden ja velvoitteidensa vuoksi. Huolenpidon sekä hoivan velvollisuus liitetään perhesuhteisiin. Perheet syntyvät suhteista ja siteistä, jotka

muotoutuvat sekä vapaaehtoisuuden ja valinnan että yhteiskunnan ja uskonnollisten normien ja lakien säatelemänä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 11.)

Lapsista suuri osa voi hyvin ja elää tällä hetkellä parempaa lapsuutta kuin mikään edellisistä lapsipolvista. Huolimatta tästä, lapsista merkittävä osa voi huonosti ja suurempi lapsijoukko kärsii kasautuvista ja vaikeutuvista ongelmista. Syrjäytymisvaarassa olevien lasten tukemiseksi on syytä työskennellä entistä kovemmin monestakin syystä. Syrjäytyminen ja huonovointisuus lapsilla on inhimillisesti väärin ja yhteiskunnan tulevaisuuden potentiaalin tuhlausta. Lapset ovat oikeutettuja YK:n lasten oikeuksien sopimuksen kuvaamalla tavalla erityiseen hoivaan ja suojeluun sekä yksilöinä arvokkaita. Vanhemmilleen ja lähiympäristölleen iso ilo ja tämän takia vaalimisen arvoisia. Lapset voidaan nähdä huomisen rakentajina ja investointina, jonka varaan yhteiskunnan sosiaalinen kestävyys rakentaa. (Eskola 2014, 3-4.)

Suomessa on totuttu ajattelemaan siten, että lapsen edusta huolehditaan. Lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti vastuussa vanhemmat. Erityisesti nyky-yhteiskunnassa, jossa odotukset ja kilpailu kiristyvät vanhemmuus on osittain vaativaa. Kodin epäonnistuessa takaamaan kehitykselle ja kasvulle suotuisat olosuhteet, oletetaan, että yhteiskunta rientää tukemaan vanhempia sekä huolehtii lapsen edun toteutumisesta. Hyvinvointivaltiossa yhteiskunnalla on hyvin laaja rooli kaikkien nuorten ja lasten elämässä toimeentulon turvaajana sekä kasvatuksen, hoidon ja opetuksen antajana koulutus-, päivähoito- ja terveystalveluiden kautta. Nykyisellään tämä ei ehkä ihan riitä. (Eskola 2014, 3-4.)

Vuonna 2019 julkaistiin turvapaikanhakijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus (TERTTU). Terttu on toistaiseksi laajin väestötutkimus, joka koski turvapaikanhakijoita kansainvälisellä sekä kansallisella tasolla. Tertun tavoitteena oli kattavan tiedon tuottaminen vuoden 2018 aikana turvapaikkaa hakeneiden alaikäisten ja aikuisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, palvelutarpeista Suomessa sekä terveyden riskitekijöistä. Tähän tutkimukseen kutsuttiin kaikki tutkimuksen jakson aikana Suomeen tulleet turvapaikanhakijat sekä tutkimuksen otantakriteerien täyttäneet turvapaikanhakijat. Tutkimustiedot kerättiin vastaanottokeskuksissa pääosin Helsingissä, Joutsenossa, Oulussa ja Turussa. Tutkimus on toteutettu yhteistyössä Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikön kanssa. (Kuusio, Skogberg & Mustonen 2019, 53-62.)

TERTTU-tutkimuksessa ilmeni, että yhteydenpito muissa maissa asuviin läheisiin ja perheenjäseniin edistää turvapaikanhakijoiden hyvinvointia. Turvapaikanhakijat, jotka

ovat onnistuneet pitämään yhteyttä perheenjäseniin, ovat raportoineet vähemmän mielenterveysoireita ja täten kokevat saavansa maahanmuuttomaassaan enemmän sosiaalista tukea. Turvapaikanhakijoille on tämä tärkeää, sillä huoli kotimaan perheenjäsenistä lisää somaattista ja psyykkistä oireilua. Perheen antama sosiaalisen tuen merkitys on merkittävän suurta nuorille ja lapsille. Turvapaikanhakijoita tulisi kannustaa jatkuvasti olemaan aktiivisesti itse perheenjäseniin yhteydessä. Perheeltä saatava sosiaalinen tuki vähentää nuorten ja lasten masennusoireita. Tämän lisäksi on todettu, että tällä on positiivinen yhteys myös nuorten koulumenestykseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset tarvitsevat riittävää ymmärrystä ja koulutusta turvapaikanhakijoiden haastavista perhetilanteista sekä näiden yhteydestä somaattisiin ja psyykkisiin oireisiin. (Kuusio, Skogberg & Mustonen 2019, 53-62.)

Perhe on voimavara, joka nähdään edistävän psyykkistä hyvinvointia. Läheisten ja perheen merkitys on keskeinen katsottaessa kotoutumisen näkökulmasta. Somalialais- ja kurditaustaisia väestöä koskevassa tutkimuksessa, joka on Suomessa toteutettu, osoitettiin, että niillä, joiden primääriperhettä asuu Suomessa, oli useammin työpaikka. Tämän lisäksi heidän itse arvioimansa kielitaito on parempi sekä he kokivat olevansa vähemmän yksinäisyyttä, kuin ne, joiden primääriperhe asuu muualla. (Kuusio, Skogberg & Mustonen 2019, 53-62.)

5 Monikulttuurinen työskentely lapsiperheiden kanssa

Kulttuurin voidaan sanoa muodostuvan tavoista, tiedoista, uskomuksista, tavoista, laeista sekä moraaaleista, joita yhteisön jäsenenä yksilö omaksuu. Kulttuureihin vaikuttavat historialliset, maantieteelliset ja historialliset tekijät. Täten voidaan sanoa, että kulttuuri muuttuu jatkuvasti. Kun ihmistä kohtaa monikulttuurisesti on tärkeää nähdä sekä ymmärtää mitkä asiat ihmisessä ja hänen toiminnassaan ovat kulttuurisidonnaisia. Ihmisen toiminnassa sekä käytöksessä asiat voivat olla yksilöllisiä omaan persoonallisuuteen, universaaleja tai jotkut kulttuurista opittuja. Vaikka kuinka ihmiset tulisivat samasta kansallisesta ryhmästä, on mahdollista, että heillä on eroavaisuuksia, jotka voidaan selittää ihmisten sosioekonomisilla taustoilla, maastamuuton syillä tai poliittisilla taustoilla. (Wallin 2013, 79; Sainola-Rodriguez 2013, 78.)

Monikulttuuriosaamista tarvitaan, kun on pyrkimys tulla toimeen eri kulttuurista tulevien ihmisten kanssa. Tämä vaatii hyvää tasapainoa. Perusteita monikulttuuriosaamiseen ovat joustavuus, oikeudenmukaisuus, empatia ja tunneäly. (Sainola- Rodriguez 2009, 137; Wallin 2013, 75-78.)

Turvapaikanhakijoilla on monia eri syitä, minkä takia he ovat tulleet maahan. Tämä on todella tärkeää huomioida monikulttuurisessa kohtaamisessa. Turvapaikanhakijoiden joukossa on monia eri kansalaisuuksia, eri koulutustason omaavia henkilöitä sekä eri kieliä. Heillä on yksi yhdistävä tekijä, joka on kotimaasta pakeneminen. Yksilöllä on yleensä omat tavat suhtautua siihen sekä käyttää erilaisia selviytymiskeinoja. Vaikka työskenneltäisiin perheen kanssa, on tärkeää muistaa kohdata perheenjäsenet yksilönä ja huomioida, että heillä on yksilölliset tarpeensa. Asiakkaan edun mukaista on varata riittävästi aikaa ja suhtautua tapaamisiin joustavasti. Tämä edesauttaa asiakkaan riittävää kuulemistä. Kohtaamisissa on tärkeää ottaa huomioon asiakkaan menneisyys, sieltä voi tulla ilmi tärkeitä asioita, joilla on suuri merkitys esimerkiksi lasten hyvinvointiin. Asiakas on aina oman tilanteensa asiantuntija, joten asiakkaalle on luotava sellainen olo, että hänet kohdataan ennakkoluulottomasti sekä arvostaen. (Sainola-Rodriguez 2013.)

Erilaisten kulttuurien kohdatessa vuorovaikutustaidot sekä sosiaaliset taidot ovat suuressa roolissa. Kohdatessa vieraan kulttuurin kunnioittava ja arvostava käytös, yhteinen viestintätapa sekä kuuntelemisen taito ovat tärkeimpiä edellytyksiä sujuvalle vuorovaikutukselle. Osa monikulttuuriosaamista on myös ilmaiseminen, havainnointi, ymmärtäminen emotionaalisia merkkejä. Asiakkaan ja työntekijän non-verbaaliseen viestintään on hyvä kiinnittää huomiota. Kolikon kääntöpuoli monikulttuurisessa työssä on helposti tapahtuva väärinkäsityksen vaara. Tämä voi olla yleistä, vaikka olisikin yhteinen kieli. Erilaiset maailmankuvat sekä elämäkokemukset vaikuttavat siihen, miten ihmiset tulkitsevat tilanteet ja viestit. (Trux 1999.)

Monikulttuuristen perheiden kohtaamisessa uteliaisuus, avoimuus, samankaltaisuuksien ja kulttuuristen erojen pohtiminen on tärkeää, kun pyritään yhteisymmärrykseen. Olisi hyvä, jos perheiden kohtaamisissa olisi läsnä jonkinlaista kulttuuritietoisuutta. Vaikka kuinka tuodaan esille sitä, että olisi hyvä ylläpitää kulttuuritietoisuutta, aina tulee tilanteita, joita ei voida selittää monikulttuurisella taustalla tai uskonnolla. Edellytys työn onnistumiselle yhteistyön kannalta on kuitenkin kulttuuristen tekijöiden tiedostaminen. (Kuittinen & Isosävi 2013, 86-88.)

Perheeseen ja lasten kasvatukseen liittyvissä asioissa oman kulttuurin huomioiminen sekä vaaliminen korostuneesti on suuri osa kasvatusta. (Trux 1999, 184.) Huolimatta siitä, että perheet asuvat tällä hetkellä Suomessa, todella moni asia viranomaistoiminnassa voi olla outoa sekä uutta. Tämä johtuu siitä, että heidän monen maassa ei ole samanlaista palvelujärjestelmämallia kuin Suomessa. Tämän takia on hyvä varmistaa asiakkaalle mikä on hänen rooli sekä mitä häneltä edellytetään. Ammatillaisen on tunnistettava oletukset

ja stereotyypiat kohdatessaan perheen. Toisessa kulttuurissa voidaan pitää jostain asiasta puhumista aivan normaalina, kun taas toisessa se on täysin sopimatonta. (Korhonen & Puukari 2013, 49-50.)

Eettisenä perusteena monikulttuurisen osaamisen tarve voidaan perustella niin, että yhdenvertainen kohtelu kuuluu ihmisoikeuksiin. Tämän toteutuminen vaatii asiakkaiden erityisten sekä erilaisten tarpeiden huomioimista. Yhteistyö ja dialogisuus on toimivampaa, kun huomioidaan asiakkaiden asioille antamat merkitykset sekä erilaiset taustat. Monikulttuurisuuden kanssa työskentely vaatii erityistä vuorovaikutusosaamista sekä kokonaisvaltaista taustatekijöiden huomioimista. Ammatillisuuden vahvistaminen ja vuorovaikutustaitojen sekä työtapojen sopeuttaminen ovat osa monikulttuuriosaamista. (Anis 2007, 147-160.)

Asiakkaan yksilölliset tekijät tulee erottaa rakenteellisista sekä kulttuuri- ja yhteiskuntasidonnaisista tekijöistä monikulttuurisessa työssä. Tässä täytyy huomioida asiakkaan yhteisöllisyys ja yksilöllisyys. Etnisten sekä kulttuuristen erojen lisäksi yksilöllisiä eroja ovat persoonalliset, sosiaaliset ja taloudelliset erot. Näiden lisäksi persoonallisuus, omakohtaiset kokemukset ja yksilön sukupuoli on huomioitava monikulttuurisessa työssä. Kyky tunnistaa rasismi ja syrjintä, sekä valmius keskustella eri osapuolten kanssa liittyy vahvasti monikulttuuriseen osaamiseen. (Anis 2007, 147-160.)

6 Vanhemmuus eri kulttuureissa

Toimintatavat, perinteet ja uskomukset, jotka liittyvät kulttuureihin määrittelevät eri elämänalueita ja ne ovat jo läsnä elämän ensihetkestä lähtien. Huolimatta siitä, että hoivakäytänteet vaihtelevat ympäri maailmaa, on oletettavaa, että jokaisessa kulttuurissa hoidetaan lapset vanhempien käsityksen mukaan hyvästä vanhemmuudesta sekä vanhempien toiveiden mukaan lapsen kehityksestä. Kulttuurit eivät ole yhtenäisiä ja tämä tekee haastavaa kulttuurien liittyvien ilmiöiden määrittelemisestä. Kulttuurin lisäksi lasten hoitoon sekä kasvatukseen vaikuttavat usein myös yhteiskunnan ja politiikan rakenteet. On mahdollista, että lapsia hoidetaan yhden kulttuurialueen tai maan sisällä eri lailla maaseudulla ja kaupungeissa sekä eri yhteiskuntaluokissa. (Kuittinen & Isosävi 2013, 78.)

Yksittäisen vanhemman tai perheen kohdalla kulttuuriset uskomukset ovat lisänä osa monimutkaista kokonaisuutta, joka ohjaa vanhempien tapoja sekä toimintoja kasvattaa lapsia. Näiden asioiden lisäksi perheen aikaisemmat kokemukset sekä nykyinen elämäntilanne ovat osana vanhemmuuden käytänteitä. Maahanmuuttokokemus

määrittelee suuresti sitä, millaista vanhemmuutta maahanmuuttajataustaiset vanhemmat toteuttavat. Perheet ovat kokeneet maahanmuuttoprosessin aikana sekä lähtömaissaan hyvin vaikeita tapahtumia. Lasten kasvaessa kehitykseen vaikuttavat myös kodin ulkopuolinen ympäristö, koulu, päivähoido sekä toverisuhteet. Tämä on yksi selitys sille, miksi lapsilla integroituminen tapahtuu nopeammin kuin aikuisilla. (Kuittinen & Isosävi 2013, 80-81.)

Kasvu ympäristöjen vaatimukset poikkeavat suuresti eri puolilla maailmaa ja tämän lisäksi erot lasten kasvatuksessa näyttävät tuloksen ympäristöön sopeutumisesta. Nykykäsitykset lasten suotuisasta kehityksestä ja hyvästä vanhemmuudesta suomalaisessa kulttuurissa tulevat pääosin länsimaisissa yhteiskunnissa tehdyistä tutkimuksista ja keskiluokkaisissa perheissä, joissa ensisijainen hoitaja on ollut äiti. Tutkimustieto ei siis edusta maailmanlaajuisia tapoja ja käsityksiä lasten kasvatuksessa. Monissa kulttuureissa lapsi kasvaa sellaisessa perheessä, jossa on enemmän kuin yksi hoitaja ja näiden lisäksi yhteisön muut lapset ja sisarukset ovat tärkeitä hoitajia ja kasvattajia. On olemassa yhteisöjä, jossa äidin lisäksi muut lapset ja aikuiset hoitavat parin kuukauden ikäistä vauvaa yli puolet ajasta. Kulttuuriset erot lasten kasvatuksessa ovat selitettävissä vanhempien tekemistä valinnoista ja suunnitelmallisesta opettamisesta. (Kuittinen & Isosävi 2013, 80-81.)

Vanhemmuus on haastava ja herkkä elämänvaihe jo itsessään, kun siihen lisätään turvapaikkaprosessi päälle, se voi kuormittaa perhettä todella paljon. Tilanne saa vanhemmat miettimään suhdettaan omaan lähtömaansa sekä nykyisen kotimaansa arvoihin ja tapoihin. Vanhemmat tekevät päätöksen mitä he haluavat lapsensa oppivan nykyisen asuinmaansa kulttuurista sekä mitä haluavat välittää lapselleen omaa kulttuuriperintöään. Sosiaalisessa verkostossa tapahtuvat muutokset maahanmuuton myötä vaikuttavat merkittävästi perheiden hyvinvointiin ja vanhemmuuteen. Sosiaalisen tuen puute tai tuki itsessään vanhemmuudessa koskettaa etenkin naisia, sillä lasten hoidossa vastuu on ensisijaisesti äideillä. Oman kulttuuriyhteisön tuki ja kulttuuristen perinteiden ylläpitäminen suojaavat äitejä masennukselta. (Kuittinen & Isosävi 2013, 85.)

Vanhemmuuden tukeminen edellyttää erilaisista yhteiskunnista tulevien perheiden perhesysteemin ymmärtämistä. Hyvinvointia uhkaavia tekijöitä, kuten turvattomuutta, väkivaltaa ja huolenpidon laiminlyöntiä ei voi tulkita kulttuurisista kehityksistä käsin. On tärkeää muistaa, että jokaisella perheellä on oma tapa toteuttaa huolenpitoa sekä hoivaa. Kasvatuksella on hyvin laaja kirjo ja sitä on tarkasteltava kulttuuriin

tavoitteisiin sidottuna. Kulttuurisen kehityksen huomioimisessa on tehtävä tietoista toimintaa ammatillisessa työssä. (Sönkkömäki 2018.)

7 Tutkimusmenetelmät

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen lähtökohtana. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Opinnäytetyössä käytetään lähestymistapana kvalitatiivista menetelmää. Pyrin kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin löytämään aiheeseen liittyviä tosiasioita sekä tutkimaan kokonaisuutta kokonaisvaltaisesti.

7.1 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin haastattelemalla vastaanottokeskuksissa asuvien perheitä. Tavoitteena oli haastatella viittä perhettä, mutta haastatteluihin osallistui neljä perhettä. Haastateltavat olivat yksittäisiä vanhempia ja he olivat kaikki eri maista kotoisin. Maat, josta he olivat kotoisin ovat Afganistan, Nepal sekä Kamerun. Haastateltavat koostuivat yhdestä miehestä ja kolmesta naisesta. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Haastateltavilla oli mahdollisuus kertoa vapaasti ajatuksiaan elämästään vastaanottokeskuksessa, saavatko tarpeeksi tukea ja kokevatko he, että heidän toiveensa otetaan huomioon.

Haastatteluihin osallistuneille kerrottiin tästä opinnäytetyöstä alustavasti jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa ja mistä asioista keskustellaan haastattelu tilanteessa. Perheille painotettiin, että haastattelusta voi kieltäytyä sekä sen myös voi lopettaa kesken. Oli tärkeää tuoda esille perheille myös se, että haastatteluun osallistuminen ei millään tavalla vaikuta heidän palveluihinsa eikä kukaan muu pääse kuuntelemaan äänitallenteita.

Haastatteluihin ei osallistunut lapsia. Haastattelut toteutettiin vastaanottokeskuksessa ja ne toteutettiin englannin kielellä. Kolme haastatteluista onnistui paikan päällä pidettäväksi ja yksi pidettiin puhelimitse. Kaikki haastattelut tallennettiin nauhurille, johon ainoastaan opinnäytetyön toteuttajalla oli pääsy.

Teemahaastattelu mahdollistaa haastateltavalle tuoda esiin omia ajatuksiaan vapaasti. Tämä mahdollistaa sen, että tutkimuksen kannalta saattaa nousta esille mielenkiintoisia näkökulmia. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, joka tekee haastattelusta ainutlaatuisen tiedonkeruumenetelmän. Kun tutkitaan ja etsitään laadullisia asioita sisällön tuottaminen vapaamuotoisesti, on tehokas

menetelmä. Vastajiksi suunnitellut henkilöiden suostumus tutkimukseen on haastattelun etuna. Tämä myös mahdollistaa sen, että tarpeen mukaan haastateltavia voidaan tavoittaa uudelleen, jos on tarvetta aineiston täydentämiseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 204-206.)

Tutkimushaastattelussa on kolme eri perustyyppiä teemahaastattelu, avoin haastattelu ja strukturoitu lomakehaastattelu. Strukturoidussa lomakehaastattelussa kysymysten järjestys ja muotoilu on kaikille sama. Ajatuksena tälle on, että kysymyksillä olisi kaikille sama merkitys. Vastausvaihtoehdot ovat myös valmiina haastateltaville. Haastateltavia pyydetään valitsemaan vastausvaihtoehdoista itselleen sopivimman vastauksen. Tämä vastaa kyselylomakkeen täyttämistä ohjatusti. (Eskola & Suoranta 2008, 86.) Avoimella haastattelulla on olennaista se, että sitä ei ole sidottu tiukkaan formaattiin. Avoin haastattelu muistuttaa tavallista keskustelua, joka etenee tietyn aihepiirin sisällä vapaasti ja yleensä haastateltavan ehdoilla. Tätä haastattelumuotoa käytetään paljon kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa, koska se vastaa lähtökohtiin kvalitatiivisessa tutkimuksessa. (Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Teemahaastattelu on avoimen haastattelun ja lomakkeen välimuoto.

On tyypillistä teemahaastattelulle, että teema-alue on tiedossa ja tämän lisäksi pääpiirteittäin kysymykset on mietitty, mutta ei ole tarkkaa muotoa ja järjestystä kysymyksille valmiina. Haastattelijalla on teemahaastattelussa lyhyet muistiinpanot mukana käsiteltävistä asioista; avainsanat ja ranskalaisin viivoin merkatut apukysymykset, jotta aika haastattelussa ei menisi papereiden selaamiseen, vaan kuuntelemiseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 203-204.)

Haastattelijalta teemahaastattelu edellyttää asiaan perehtyneisyyttä ja haastateltavan tuntemusta. Haastattelun ohella haastattelijalla on huomioita asioiden merkityksestä ja tulkinnoista. Teemahaastattelussa puheelle annetaan tilaa, eikä tarvitse välttämättä käydä samanlaisia keskusteluja kaikkien haastateltavien kanssa, sillä kyse on sosiaalisesta puhetilanteesta. Aihealueen ollessa emotionaalisesti arka tai haastateltavat eivät ole tottuneet puhumaan asiasta, teemahaastattelu on hyvä vaihtoehto. Tämänlaisia aiheita ovat esimerkiksi terveysongelmat, asenteet ja arvot. (Hirsjärvi ym. 2009, 203-204.)

7.2 Aineiston analyysi

Aineiston analyysissä käytettiin sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysillä voidaan analysoida esimerkiksi julkisiin dokumentteihin perustuvia dokumentteja objektiivisesti ja systemaattisesti. Sisällönanalyysi perustuu päättelyyn ja tulkintaan, jossa edetään empiirisestä tiedosta kohti käsitteellistä näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. Sitä voidaan

käyttää yksin tai yhdessä tutkimuksen perusanalyysimenetelmänä ja sen avulla voidaan suorittaa monenlaisia tutkimuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 91-113.)

Analyysi voidaan toteuttaa eri muodoissa. Nämä muodot ovat aineistolähtöinen, teorialähtöinen sekä teoriaohjaava. Teoriaohjaavassa analyysissä teoria toimii apuna analyysin etenemisessä ja sen perusteella määritetään kiinnostavat käsitteet tutkimusta varten. Teoria vaikuttaa analyysiyksiköiden valintaan myös. Aineistolähtöisessä analyysissä käytetään aineistoa muodostamaan teoreettinen kokonaisuus ja analyysiyksiköt valitaan tehtävän ja tutkimuksen asettelun mukaan. Teorialähtöisessä tutkimuksessa tutkimusaineiston analyysi pohjautuu jo olemassa olevaan teoriaan. Aineiston analyysia ohjaa jo valmis malli. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 91-100; Vilkkä 2005, 139-142.) Tässä opinnäytetyössä on käytetty aineistolähtöistä analyysimuotoa.

Aineiston laajuus riippuu siitä, kuinka syvä dialogi haastateltavien ja haastattelijan välillä on ollut. Aineiston rikkaus on työlästä, mutta se tekee analyysivaiheen mielenkiintoiseksi. Aineistosta etsitään analyysivaiheessa merkityksiä ja tehdään tulkintoja. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 135.)

Haastattelujen jälkeen haastattelut litteroitiin. Litteroitua tekstiä tuli 8 sivua, rivivälillä 1,5 ja fontilla Trebutchet MS. Litteroinnin jälkeen aineistosta valittiin kaikki ilmaisut, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen ja ne kirjattiin alkuperäisilmaisuna. Alkuperäisilmaisuista tehtiin pelkistettyjä ilmaisuja, joita jaettiin alaluokkiin. Alaluokat jaoteltiin yläluokkiin, jolloin alkoi muodostumaan selkeät teemat tuloksille. Alaluokat yhdistettiin yläluokaksi. Laadullisessa aineistossa sisällön analyysin tarkoituksena on luoda selkeyttä ja tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta aineistoon. Tällä pyritään tiivistämään aineisto kadottamatta sen sisältämää informaatiota.

ALKUPERÄISILMAISUT	PELKISTYKSET	ALALUOKAT	YLÄLUOKKA
Everything (in the camp) is managed by others and you have no say on that	Ei ole päätäntävaltaa omasta elämästä.	Elämänhallinta vastaanottokeskuksessa	Kokemukset arjen toimimattomuudesta
My room, all room is small	Huoneiden pienet koot	Fyysisten tilojen toimimattomuus	Kokemukset arjen toimimattomuudesta
Camp life too difficult	Vaikeaa elää vastaanottokeskuksessa	Eläminen vastaanottokeskuksessa	Kokemukset arjen toimimattomuudesta

			udesta	
Just sit in bedroom, someday go out. Yes, not like special do something. Just sit inside.	Ei ole mielekästä tekemistä vapaa-ajalla.	Tekemisen puute	Kokemukset arjen toimimattomuudesta	
There is no privacy here.	Puute yksityisyydestä	Fyysisten tilojen toimimattomuus	Kokemukset arjen toimimattomuudesta	

Kuvio 1. Esimerkki analyysin etenemisestä

7.3 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa on tärkeää noudattaa ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta. Tämän mukaan on väärin aiheuttaa vahinkoa tai loukata tutkittavaa riippumatta tutkimuksen tarkoituksista. Erityisesti arkaluonteisia asioita kootessa haastattelijan on pyrittävä selvittämään itselleen, tarvitseeko hän niitä ja onko tutkimuksen mukanaan tuoma tiedon lisä niin arvokas, että se oikeuttaa haastateltavaa puuttumaan ihmisen yksityisyyteen. Kaksi keskeistä tietojen käsittelyssä on luottamuksellisuus ja anonymiteetti. Myös tietojen julkistettaessa täytyy pitää huolta anonymiteettisuojauksesta ja luottamuksellisuuden säilyttämisestä. (Eskola & Suoranta 2008, 57-58.) Raporttiin liitettävistä lainauksista ei saa tunnistaa haastateltavaa. (Kylmä & Juvakka 2007, 149-159.)

Tutkimustyössä tulee vastaan eettisiä haasteita melkein jokaisessa työvaiheessa. Nämä eettiset haasteet voivat koskea ihan yksinkertaisiakin kysymyksiä kuten mitä tutkitaan tai miten tutkimusaineistoa avataan. Ennakoivan etiikan avulla on mahdollista näitä eettisiä kysymyksiä ratkaista järjestelmällisesti sekä havainnoiden. Ajatus tässä on eettisten kysymysten käsittely, ennen kuin niistä syntyy eettisiä ongelmia. Tärkeää on pitää nämä kysymykset osana tutkimusprosessia. (Mustajoki 2017.)

Eettiset lähestymistavat sekä eettinen analyysi ovat ennakoivan etiikan peruspilareita. Näitä voidaan käyttää jokaisessa vaiheessa tutkimusta tehdessä. Tämä siis mahdollistaa, että samoihin kysymyksiin voidaan palata useaan kertaan eri näkökulmista. (Mustajoki 2017.)

Haastateltavien nimiä sekä asuinpaikkaa ei mainita tuloksissa. Tämä opinnäytetyö tuottaa tietoa työelämäkumppanille siitä, miten heidän asiakkaansa näkevät heidän palvelunsa.

Saatekirje tehtiin suomeksi sekä englanniksi ja käytiin haastateltavien kanssa selkokielellä läpi. Saatekirjeet vietiin haastateltaville henkilökohtaisesti.

Vastaanottokeskus ei millään tavalla vaikuttanut haastateltavien valintaan. Haastattelut toteutettiin vastaanottokeskuksen tiloissa, mutta henkilökunta ei ollut mukana toteuttamassa tutkimusta tai etsimässä haastatteluun henkilöitä. Haastateltavat valittiin haastatteluihin kielitaidon mukaan. Tulkkeja ei voitu käyttää haastattelutilanteessa eli tulosten kannalta haastateltavien on täytynyt osata englannin tai suomen kieltä.

Kielitaito voi lisätä epävarmuutta tutkimustuloksissa. Haastattelut käytiin englannin kielellä, joka ei ollut kenenkään haastateltavan äidinkieli. On mahdollista että, kielitaito on rajoittanut vastaamista. Haastatteluissa epäselvän tilanteen tullessa keskusteltiin tilanne auki, jotta jatkuvasti haastattelutilanteessa oli molemminpuolista ymmärrystä. Jo ennen haastattelua, haastateltavien kanssa käytiin läpi, että haastattelu tilanteessa voi kysyä, jos jokin on epäselvää. Haastateltaville kerrottiin mahdollisuudesta rajata yksityisyyttään sekä oikeudesta itse valita mitä haluavat jakaa.

8 Tulokset

8.1 Elämän merkityksettömyys

Vastaaajien keskuudessa sanoitettiin elämän merkityksettömyyttä. Haastateltavat ovat lähteneet kotimaastaan turvapaikan perässä ja Suomeen tultuaan joutuvat elämään raastavan odotuksen sekä epätietoisuuden parissa. Turvapaikkapäätöksen odottaminen on niin iso osa tämänhetkistä elämää, jonka takia on vaikeaa elää, ilman että se on joka päivä mielessä. Huolimatta siitä, että tällä hetkellä haastateltavat tuntevat olonsa turvallisiksi, se fakta, että tilanne voi muuttua yhdessä päivässä, vaikuttaa siten, ettei pysty nauttimaan tämänhetkisestä tilanteesta.

H1 - You know life has meaning, the thing we are doing here it's not living. It's mixed of being in stress, being in waiting, pressures and so many other challenges. For your answer I can say we are suffering.

8.2 Arjen toimimattomuus

Jokapäiväinen elämä odotusajan vastaanottokeskuksessa on haastateltavien näkökulmasta moninainen. Haastateltavista jotkut käyvät töissä, jotkut ovat koulussa ja

jotkut eivät tee tällä hetkellä mitään. Huolimatta tästä kaikesta haastatteluissa tuli ilmi se, että jokainen haastateltava kuvasi, ettei arki tunnu miltään, huolimatta oliko päivät töissä, koulussa vai lasten kanssa. Asuminen vastaanottokeskuksessa koettiin haastateltavien keskuudessa hyvin vaikeana. Eläminen on rajoittunutta vastaanottokeskuksessa ja kokemus siitä, että ei ole itsemääräämisoikeutta omassa elämässään tai asuinympäristössään tuli hyvin vahvasti esiin kaikissa haastatteluissa.

H1 - Let me give you easy example: if you are in normal life, you can choose what time you can eat, but when you are in the camp you should eat when they are saying that.

H3 - It's generally tough here.

H2 - Here is very difficult.

Vastaanottokeskuksessa on mahdollista joutua jakamaan huone ihmisen kanssa, ketä ei entuudestaan tunne, mutta perheillä on mahdollisuus asua yhdessä. Tilat ovat ahtaat ja huoneet yleensä kutakuinkin kaikki samankokoiset. Suurin osa haastateltavista koki, pienten huoneiden aiheuttavan helpommin kinaa sekä ärtymystä muita perheenjäseniä kohtaan. Yksi haastateltavista, jolla on vauva, koki tilan vaikeaksi esimerkiksi vauvan liikkumiselle. Huoneet ovat vierekkäin sekä viereiseen huoneeseen kuuluu hyvin herkästi. Tämä lisää sitä, ettei ole paljon yksityisyyttä, vaikka onkin oma huone perheellä. Yleiset tilat täytyy jakaa samassa kerroksessa asuvien kanssa. Haastatteluissa tuli ilmi se, että yleisten tilojen esimerkiksi vessan jakaminen koetaan hieman ahdistavaksi. Yksi haastateltavista kuvasi ongelmien yleensä alkavan siitä, että yleisistä tiloista ei pidetä samalla tavalla huolta sekä siitä, että asukkailla on eri käsityksiä siisteydestä. Kerroksessa pidetään yhdessä välillä siivouspäiviä, jolloin jokainen kantaa kortensa kekoon.

H1 - There is no privacy here. You have to use and share the toilets with others and your kids are not as well as they can be in their own home.

H2 - My room, all room is small. I have small baby and he wants to move but he can't so always crying.

H3 - Living in a environment where there is no privacy and you can't decide with whom you're sharing common areas with.

Haastateltavat toivat yksinäisästi tyytymättömyyttä ruokaan vastaanottokeskuksessa. Vastaanottokeskuksessa on ruokapalvelu, joka tarkoittaa sitä, että siellä voi syödä päivän

ateriat. Ruokapalvelu takaa sen, että ruuasta ei ikinä ole pulaa, mutta ei ole mahdollisuutta tehdä itse sitä ruokaa mitä tekee mieli. Haastateltavat kertoivat, että heillä ei ole omaa keittiötä, jossa voivat tehdä ruokaa. Asukkaille oma keittiö, jossa tehdä ruokaa oli myös monen toiveena.

H2 - Also food is bad.

H1- I would provide kitchen for the families because it's so important and refugees are coming from different countries so it's natural that they have different taste.

H3 - Everyday rice here.

8.3 Yhteisöllisyyden toteutuminen

Haastatteluista tuli esiin vahvasti vertaistuen tärkeys vastaanottokeskuksessa asuville perheille. Perheet kokevat vahvasti saavansa toisistaan tukea monessa erilaisessa asiassa. Muiden perheiden kanssa on mahdollista keskustella venyneen turvapaikkapäätöksen tuomasta ahdistuksesta, vastasyntyneen lapsen ruokatottumuksista tai muuten vaan jakaa sen hetkisiä tuntemuksia. Haastateltavista monet kokivat, että samassa tilanteessa olevien kesken vertaistuki on korvaamatonta. Haastatteluista tuli myös ilmi se, että samaa kieltä puhuvat asukkaat ovat toisillensa selkeästi voimavara.

H1- We are smiling and they are smiling, if they are sad we are sad.

H3 - We share our experiences about our kids and what they are going through.

H4 - We talk and sit.

H2 - Two neighbour, when my baby very cry, comes and get my baby and go outside play.

Yhteisöllisyys näyttäytyi hyvin vahvana vastaanottokeskuksessa asuvien perheiden kesken. Ryhmään mahtuu lapsiperheitä, pariskuntia ja jopa yksinasuvia naisia. Haastatteluissa tuli ilmi, että luottamusta löytyy perheiden kesken. Perheet, joissa on lapsia, kertoivat kokevansa oman perhekerroksensa turvallisiksi. Lapset voivat esimerkiksi leikkiä keskenään yleisissä tiloissa ilman, että aikuisen pitäisi olla jatkuvasti vahtimassa. Haastateltavat kertoivat, että perheet ovat yhdessä keskustelleet lasten käytöksestä. Esimerkiksi jos vanhempi näkee jonkun toisen vanhemman lapsen tekevän kiellettyä, saa ja pitääkin puuttua.

H2 - Because im new here. I don't know where is market or hospital. I go and ask people. Because some families speak my language and I get a lot of information from another families.

H3 - The only language we are using is body language, we smile they smile.

Haastateltavat kertoivat myös aistivansa vahvasti myös toistensa ahdistuksen ja pahan olon. Vastaajien keskuudessa koettiin, että esimerkiksi naapurin saama negatiivinen päätös Maahanmuuttovirastolta voi herättää vahvasti oman tilanteen suremista. Samalla tavalla perheet myös kokevat naapureiden myönteisten päätösten herättävän toivoa ja uskoa, ettei aina kuulla vain negatiivisia uutisia.

8.4 Yhteiskunnasta syrjäytyminen

Haastateltavat kokivat yhteiskunnasta syrjäytymistä eri näkökulmista. Kaikilla haastateltavilla ei ole Suomessa vastaanottokeskuksen ulkopuolella ihmissuhteita, joita pidetään aktiivisesti yllä. Haastateltavat toivat ilmi sitä, että turvapaikanhakija status kuulostaa negatiiviselta jokaisessa tilanteessa. Turvapaikanhakijana on mahdollisuus tehdä töitä, jos on työlupa sekä opiskella. Huolimatta tästä, haastateltavat kokevat, etteivät ole ihan samalla viivalla kuin kantaväestö.

Haastateltavat toivat ilmi, että vastaanottokeskuksessa eläminen pitkään jättää henkisesti arven ja se arpi tulee seuraamaan pitkään, kun on muuttanut pois vastaanottokeskuksesta. Yksi haastateltavista kertoi, kuinka hänestä välillä tuntuu siltä, että häntä katsotaan, kun hän olisi outo ihminen. Haastateltava kuvaili, kuinka tuo katse luo hänessä tunteen, että hän on tullut Suomeen laittomasti ja varastaisi suomalaisilta jotain heille kuuluvaa. Vastaanottokeskuksessa eläminen koettiin vastaajien keskuudessa yhteiskunnasta eristämiseksi ja se, että joutuu asumaan laitospöytä talossa luo asukkaille tunteen, etteivät he kuulu yhteiskuntaan. Haastateltavat myös kokivat suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan kiireiseksi, eikä kenelläkään ole aikaa keskittyä muiden hyvinvointiin tai tehdä muita onnelliseksi.

H1 - Generally I feel after you leave the camp, you are disabled person.

H3 - The camp will impact on your mental health absolutely.

8.5 Henkilökunnan työn merkityksellisyys

Henkilökunnan työn merkitys merkitsi suuremmalle osalle haastateltavista samaa. Vastaanottokeskuksessa työskentelee moniammatillinen henkilökunta, mutta haastatteluissa keskusteltiin ainoastaan ohjaajien työstä. Ohjaajia on saatavilla ympäri vuorokauden, joka mahdollistaa asukkaiden avunsaannin mihin kellonaikaan tahansa.

Haastatteluissa tuli ilmi se, että ohjaajien työ suurimmaksi nähtiin isona helpotuksena arkeen. Ohjaajien läsnäolo nähtiin merkityksellisenä ahdistavan arjen keskellä. Yksi haastateltavista kertoi, että ainoastaan se, kun näkee ohjaajien tulevan talossa vastaan ja hymyillen tervehtivän, tuo se jo iloa päivään. Haastateltavat toivat esiin tiedostavansa kuinka vähän valtaa ohjaajilla on loppujen lopuksi, esimerkiksi liittyen heidän turvapaikkaprosesseihinsa, jonka takia juuri näkevätkin ohjaajat arjen piristäjinä. Yksi haastateltavista kertoi, että kun hänellä oli hyvin vaikea perhetilanne, ohjaajat olivat päivittäin apuna sekä tekivät parhaansa, että hän saisi kaiken mahdollisen avun.

H3 - In my opinion they (ohjaajat) did their best.

Yksi haastateltavista kertoi kaipaavansa konkreettisempaa apua ohjaajilta, esimerkiksi lastenhoidon kanssa. Ollessaan lapsen kanssa kahdestaan, kaipaa välillä omaa aikaa, jolloin olisi helpottavaa, jos ohjaaja voisi leikkiä lapsen kanssa sen aikaa. Haastateltava kertoi, että tällä tavalla on toimittu kaikissa muissa vastaanottokeskuksissa missä hän on aikaisemmin asunut.

Yksi vastaaja kertoi, että kokee ohjaajien välillä toimivan eri tavoin asukkaiden kanssa. Esimerkkinä vastaaja antoi sen, että joillekin asukkaille annetaan isommat huoneet, mutta oikeasti tarvitsevat eivät saa isoja huoneita.

H2 - Workers are not good. Especially ohjaajat.

H4 - They (ohjaajat) help always when we need.

H3 - I don't think they can do something better than this.

Vastaajat kokivat yksimielisesti toivovansa saada konkreettisempaa apua liittyen turvapaikkaprosesseihin ohjaajilta. Yksi vastaajista kertoi, kuinka paljon auttaisi esimerkiksi se, että ohjaaja lähtisi mukaan turvapaikkapuhutteluihin tai vastaavanlaisiin tapaamisiin Maahanmuuttovirastoon.

9 Pohdinta

Opinnäytetyössä tarkoituksena oli kuvata turvapaikanhakijoiden kokemuksia arjesta sekä elämästä vastaanottokeskuksessa. Aineistosta saatiin haastateltavien kokonaisuus turvapaikanhakijoiden kokemuksista vastaanottokeskuselämästä.

Tuloksissa ilmeni, että perheittä suuresti puhututtaa vastaanottokeskuksen tilat. Tilat mielletään pienenä sekä ruoka ei ole mieluisaa. Jaana Salo (2012) kertoo tutkimuksessaan, että vastaanottokeskuksessa asuvat perheet eivät koe, että heillä olisi omaa rauhaa, vaan monia ihmisiä aina pyörii ympärillä. Huoneiden ollessa hyvin pieniä kokonaiselle perheelle, ei aina ole tilaisuutta omassa huoneessakaan rauhoittua tai viettää omaa aikaa. Nämä samat asiat näyttäytyivät myös tämän opinnäytetyön haastattelujen vastauksissa.

Vastaanottokeskuksessa elävät henkilöt käyvät töissä, koulussa tai eivät tee kumpaakaan. Tämä tarkoittaa sitä, että heidän arki koostuu pitkälti samoista asioista kuin kantaväestöllä. Maahanmuuttoviraston (2015) mukaan monien turvapaikanhakijoiden päivät koostuvat samoista asioista kuin monenkin muiden, eli töistä ja opinnoista. Salon (2012) tutkimuksessa tuli ilmi, että monilla vastaanottokeskuksessa asuvilla on unirythmi sekaisin. Myös tämän opinnäytetyön tuloksissa tuli ilmi, että jokainen päivä tuntuu samalta eikä päivissä ole rytmää. Päivittäiset ruokailut, ovat päivien kohokohdat ihmisillä, jotka eivät käy töissä.

Haastateltavien mukaan turvapaikkapäätöksen odottaminen on iso osa sitä normaalia arkea ja se rajoittaa turvapaikanhakijoita erilaisilla tavoilla. Turvapaikanhakijana elämä on rajoittunutta verrattuna kantaväestöön. Turvapaikan päätöksen odottaminen tai pahimmassa tapauksessa negatiivisen päätöksen saaminen ja prosessin uudelleen aloittaminen vaikuttaa henkiseen hyvinvointiin hyvin paljon. Salon (2012) tutkimuksessa käsitellään turvapaikanpäätöksen odottamisen luomaa epävarmuutta. Tutkimuksessa todetaan odottamisen luovan turvapaikanhakijoille stressiä sekä ahdistusta. Kokemus siitä, että kaikki voi muuttua päivässä on läsnä arjessa mukana.

Kuusio, Skogberg & Mustonen (2019) kertoivat TERTTU-tutkimuksessa, että perhe on voimavara, joka edistää psyykkistä hyvinvointia. Vastaanottokeskuksessa asuvat perheet ovat sinänsä onnekaassa asemassa sillä he voivat elää jokapäiväistä elämää yhdessä. Vastaanottokeskuksessa asuu monia yksin tulleita ihmisiä, jotka eivät tiedä missä heidän muut perheenjäsenet ovat tällä hetkellä.

Haastatteluissa perheet kuvasivat vertaistuen olevan tärkeää heille. Vertaistuki näyttäytyy vanhemmuuden tukemisena, turvapaikkapäätöksien odottamisessa sekä yleisesti samassa tilanteessa olemisessa. Tietenkään kaikkien ihmisten tilanteet eivät ole täysin samanlaisia, mutta vastaajat pystyivät vahvasti samaistumaan muiden perheiden tilanteisiin tai vähintäänkin ymmärtämään niitä.

Vanhemmuuden tukeminen näkyy suurena perheiden keskuudessa. Samaa kieltä puhuvat vanhemmat voivat opastaa toisiaan helposti esimerkiksi minkälaiset ruuat on hyviä vastasyntyneelle tai miten hoitaa ihottumaa. On olemassa monia ilmaisia kerhoja, joihin on mahdollisuus päästä mukaan keskustelemaan vastasyntyneen vauvan hoidosta ja kasvattamisesta, mutta turvapaikanhakijalle se voi helposti tyssää heikkoon kielitaitoon tai siihen, ettei tiedä tämänlaisista ryhmistä. Tässä tapauksessa samaa kieltä puhuvien äitien tuki toisillensa on korvaamatonta. Kuten Kuittinen & Isosävi (2013) ovat kertoneet, vanhemmuuden sekä turvapaikkaprosessin läpi käyminen samaan aikaan on hyvin raskasta. Tämänlaisissa tilanteissa oman kulttuuriyhteisön tuki suojaa äitejä masennukselta.

Vastaanottokeskuksessa työskentelevän henkilökunnan työn merkityksellisyys nähtiin tärkeänä tämän opinnäytetyön tuloksissa. Haastatteluissa tuotiin esille pääosin ohjaajien työtä, sillä he ovat ainoa työryhmä, joita pystyy tavoittamaan vuorokauden ympäri. Haastateltavat kokevat ohjaajien olevan läsnä ja auttavat aina kuin on tarve. Haastateltavien keskuudessa myös koettiin, että ohjaajien läsnäolo piristää arkea. Haastateltavat myös toivat esiin omia toivomuksiaan, joita voisi lisätä ohjaajien työnkuvaan. Haastateltavat kokivat, että ne helpottaisivat heidän arkeaan enemmän.

Kuten Kuittinen & Isosävi (2013) ovat artikkelissaan todenneet, edellytys työn onnistumiselle yhteistyön kannalta on kuitenkin kulttuuristen tekijöiden tiedostaminen. Tämän voimme nähdä onnistuneeksi, sillä suurin osa haastatteluun vastanneista kokivat tärkeäksi ohjaajien työn kuvan. Vastaajat, jotka eivät täysin olleet tyytyväisiä työntekijöiden työhön, toivat kuitenkin ilmi, että tiedostavat, ettei työntekijät pysty tekemään sen enempää mitä nyt tekevät.

10 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata perheiden kokemuksia vastaanottokeskuksen arjesta ja elämästä. Tavoitteena oli vastaanottokeskuselämää koskevan tiedon tuottaminen. Opinnäytetyö toteutettiin pääkaupunkiseudulla sijaitsevassa vastaanottokeskuksessa.

Opinnäytetyössä toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tätä opinnäytetyötä ajatellen se oli paras vaihtoehto, sillä tavoitteena on ollut todellisen elämän kuvaaminen. Aineisto kerättiin haastattelemalla neljä asukasta. Haastateltavilla oli erilaisia taustoja ja heidän aikaisemmat sekä nykyiset kokemukset selkeästi vaikuttivat heidän näkemyksiinsä sekä mielipiteisiin. Kaikki haastateltavat ovat aikaisemmin asuneet vastaanottokeskuksissa, jotka sijaitsevat pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Tämä voi tietysti aiheuttaa sen, että aikaisempien vastaanottokeskusten kokemukset sekoittuivat haastatteluhetken vastaanottokeskukseen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä oli, minkälaisia kokemuksia perheillä on vastaanottokeskuselämästä. Opinnäytetyön aineistoista saatiin vastaukset tutkimuskysymykseen. Aineistosta nousi esille viisi aihetta, jotka olivat keskiössä haastattelun ajan. Haastateltavat kokivat elämän merkityksettömyyttä, joka yhdistettiin siihen, ettei heillä ole elämästään samalla tavalla päätösvaltaa kuin esimerkiksi kantaväestöllä. Jatkuva epätietoisuuden läsnäolo huomisesta vaikeuttaa toiveikasta ajattelua tulevaisuudesta.

Arjen toimimattomuutta haastateltavat kuvailivat muun muassa ahtailla huoneilla ja tunteella, ettei arki tunnu miltään. Asuminen vastaanottokeskuksessa on ahdasta ja perheillä ei ole paljon yksityisyyttä. Yhteisten tilojen jakaminen myös koettiin ongelmallisena.

Haastateltavat kokivat suuresti yhteisöllisyyden tunnetta. Perheet kertoivat saavansa paljon vertaistukea toisiltaan, sillä pystyvät samaistumaan toistensa elämäntilanteisiin hyvin. Yhteisöllisyys myös koettiin yleisesti vastaanottokeskuksessa. Haastateltavat kokivat saavansa erityisesti samaa kieltä puhuvilta tukea, mutta huolimatta kielitaidosta pelkkä hymy on osoitus siitä, ettei kukaan ole yksin.

Aineistossa nousi ilmi myös tunne yhteiskunnasta syrjäytymisestä sekä henkilökunnan työn merkityksellisyydestä haastateltaville. Huolimatta siitä, että työnteko ja opiskelu on mahdollista, haastateltavat eivät kokeneet olevansa osa yhteiskuntaa. Tähän voi myös vaikuttaa laitostmainen asumistapa, joka ei ole normaali tilanne. Henkilökunta, erityisesti ohjaajat nähtiin suurena apuna arjessa. Haastateltavat myös tiedostivat, ettei ohjaajat eikä muukaan henkilökunta pysty vaikuttamaan turvapaikkaprosesseihin. Huolimatta tästä haastateltavien keskuudessa toivottiin jonkinlaista konkreettista tukea prosessin aikana.

Opinnäytetyön toteutus tehtiin aikaan, jolloin kaikki yhteisötoiminta, erilaiset kerhot ja suomen kielen oppitunnit olivat tauolla COVID 19-pandemian takia. Kattavampia tuloksia

perheiden vastaanottokeskuelämästä sekä arjesta olisi saatu haastattelemalla perheitä normaalin arjen keskellä, jolloin palvelut toimivat normaalisti.

Tässä opinnäytetyössä tuli esiin perheiden kokemuksia vastaanottokeskuelämästä. Jatkossa voisi tutkia sitä, miten yksityismajoitusperheet kokevat arjen sujumuuden sekä onko sopeutuminen Suomeen ollut helpompaa. Asuessaan vastaanottokeskuksen ulkopuolella turvapaikanhakijan tilanne voi olla hyvinkin erilainen.

Ottaen huomioon nykyisen maailman tilanteen voidaan todeta, että Suomeen on mahdollista jatkossa saapua suuria määriä turvapaikanhakijoita kerralla. Tämän takia on tärkeää, että vastaanottokeskuksilla on tarpeeksi resursseja keskittymään turvapaikanhakijoiden hyvinvointiin, integroitumiseen sekä sopeutumiseen Suomen yhteiskuntaan.

Lähteet

Painetut

Trux, M. 1999. Kulttuurisensitiivisyys ja psykologinen "toisen" arviointi - ker- tomuksia kulttuurien kohtaamisista. Teoksessa: Juhani Ihanus (toim.) 1999. Kulttuuri ja psykologia. Helsinki: Yliopistopaino, 181-214.

Rönkkö L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Porvoo: WSOY.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kylmä J. & Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita

Tuomi, J. & Sarajärvi, A., 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi: Jyväskylä.

Sähköiset

Sisäministeriö 2015. Turvapaikanhakijat. Viitattu 15.9.2020

<https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>

Maahanmuuttovirasto. Turvapaikanhaku. Viitattu 15.9.2020

<https://migri.fi/turvapaikanhaku>

Pakolaisten vastaanoton käsikirja. Viitattu 15.9.2020

<https://kotouttaminen.fi/pakolaisten-vastaanoton-kasikirja>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Turvapaikanhakijoiden sosiaaliturva ja palvelut Suomessa. Viitattu 15.9.2020

<https://stm.fi/turvapaikanhakijoiden-palvelut>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015. Maahanmuuttajat lastensuojelun asiakkaina. Viitattu 15.9.2020

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/maahanmuuttajat-lastensuojelun-asiakkaina#otsikko3>

Sainola-Rodriguez, K. 2013. Maahanmuuttajan kohtaaminen terveydenhuollossa. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo; Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.) Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä, 134-144. Viitattu 15.9.2010

https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/49a59a9ff8e9c69b701dd42b005be9bf/1603132929/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf

Kuittinen, S. & Isosävi, S.2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa: Anne Alitolppa-Niitamo; Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.) 2013. Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneiden kohtaaminen ammatillisessa työssä 78-92. Viitattu 15.9.2020

https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/49a59a9ff8e9c69b701dd42b005be9bf/1603132929/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf

Korhonen, V. & Puukari, S. 2013. Kulttuurisen monimuotoisuuden huomioiminen työyhteisössä. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo; Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.) Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Helsinki: Väestöliitto, 48-58. Viitattu 20.9.2020

https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/49a59a9ff8e9c69b701dd42b005be9bf/1603132929/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf

Kuusio, H. & Skogberg, N. & Mustonen, K. 2019. Perhesuhteet ja yhteydenpito läheisiin. Teoksessa: Turvapaikanhakijoiden terveys ja hyvinvointi. Tutkimus Suomeen vuonna 2018 tulleista turvapaikanhakijoista.

Rönkkömäki, S. 2018. Selvitys turvapaikanhakijoiden parisuhteiden ja vanhemmuuden haasteista sekä auttamisen mahdollisuuksista vastaanottokeskuksissa. Maahanmuuttovirasto. Oulu.

<https://migri.fi/documents/5202425/6032464/Selvitys+turvapaikanhakijoiden+parisuhteiden+ja+vanhemmuuden+haasteista+sekä+auttamisen+mahdollisuuksista+vastaanottokeskuksissa/9bb629ae-083a-d55d-56b3-c98ddb3b55f/Selvitys+turvapaikanhakijoiden+parisuhteiden+ja+vanhemmuuden+haasteista+sekä+auttamisen+mahdollisuuksista+vastaanottokeskuksissa.pdf> Viitattu 23.9.2020

Pakolaisten vastaanoton käsikirja.

<https://kotouttaminen.fi/pakolaisten-vastaanoton-kasikirja> Viitattu 20.9.2020

Mustajoki, H. & Mustajoki, A. 2017. Ennakoiva etiikka tutkimustyössä.

<https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/ennakoiva-etiikka-tutkimustyossa>

Salo, J. 2012. Perhe vastaanottokeskuksessa - arjen ajalliset, tilalliset ja modaaliset rajat. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma. <https://tam-pub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83211/gradu05632.pdf?sequence=1>

Julkaisemattomat

Ensimmäinen julkaisematon lähde

11 Liitteet

11.1 Haastattelukysymykset

Taustakysymykset:

1. Kenestä teidän perhe koostuu?
2. Minkä ikäisiä lapsia teillä on?
3. Kuinka kauan olette asuneet vastaanottokeskuksessa?

Haastattelukysymykset:

1. Millaista on asua vastaanottokeskuksessa?
2. Mitä teette yhdessä perheenä vapaapäivinä?
3. Mistä teidän arki koostuu? (Mitä teette normaaleina päivinä?)
4. Millä tavalla vastaanottokeskus voisi huomioida perheitä paremmin? (Mitä muuttaisitte keskuksessa, jos voisitte?)
5. Millä tavalla vastaanottokeskuksen työntekijät on nyt jo huomionnut perheitä? Onko se ollut riittävää? (Missä asioissa saa työntekijöiltä apua? Mitä voisitte haluta enemmän?)
6. Millä tavalla jaatte vanhemmuuden tunteita sekä perhe-elämän haasteita muiden perheiden kanssa keskuksessa? (Millaisista asioista liittyen vanhemmuuteen puhutte muiden perheiden kanssa?)
7. Onko teillä muuta sosiaalista verkostoa vastaanottokeskuksen ulkopuolella? Keitä?
8. Millä tavalla vastaanottokeskuksen perheiden yhteisöllisyys vaikuttaa teidän perheeseen?

9. Miten kuvailisitte vastaanottokeskuksen ympäristön vaikuttavan teidän perheen yleiseen hyvinvointiin?
10. Millä tavalla työntekijät edesauttavat teidän arjen sujuvuutta?
11. Onko teillä mitään lisättävää?

11.2 Saatekirje

Hei!

Olen Laurea-ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden sosionomiopiskelija. Teen opinnäytetyöni tässä vastaanottokeskuksessa. Haluan haastatella teidän perhettä liittyen elämäänne täällä vastaanottokeskuksessa. Haastattelu kestää tunnin verran. Haastattelu tilanteeseen ei osallistu lapsia.

Haastattelussa keskustelemme elämästänne täällä vastaanottokeskuksessa sekä perheenne arjesta. Nauhoitan haastattelun ja kun olen valmis, hävitän haastattelut. Kukaan muu ei käsittele haastattelussa saatuja tietoja. En mainitse teidän asuinpaikkaa enkä nimiä. Valmis opinnäytetyö julkaistaan verkkosivulla, jossa on kaikkien ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt.

Haastattelu on vapaamuotoinen ja rento, eikä tarvitse kertoa mitään mitä ei halua. Haastattelu pidetään vastaanottokeskuksessa, tarkan paikan ilmoitan myöhemmin. Tarkoituksena on aloittaa haastattelut mahdollisimman pian, joten jos haluatte osallistua, ilmoitathan siitä pian minulle.

Ystävällisin
Habiba

terveisin,
Mohamed

Hey!

I am doing my thesis at this reception center. I want to interview your family regarding your life here at the reception center. The interview lasts about an hour. The interview situation does not involve children.

In the interview we will talk about your life here in the reception center and also the daily life of your family. I will record the interview and when I finish my thesis, I will discard the recordings. No one will see or hear your answers, only me when I will write up the answers. I will not mention your name or the place you live. When thesis is finished it will be published on a website with theses from all schools.

The interview is informal and relaxed, and you don't have to say anything you don't want. The interview will be held at the reception center, the exact location will be

announced later. The intention is to start interviews as soon as possible, so if you would like to participate, please let me know soon.

Regards,

Habiba Mohamed